

njega časa ohranilo. Po plemenu in po veri, po sovraštvi do Turkov, po vojnoljubnem duhu in po maščevalnosti so Uskoki čisto podobni Črnogorcem.

Ko so oni prvič zapustili Turčijo, to je bilo v začetku 16. veka, so se najprvo naselili v Klis-u in v njegovi okolici. Nerodovitnost zemlje ni jim dovolila pečati se s poljedelstvom, še manj pa jim je navada vojniškega življenja dajala pokoja. Vojno bojevanje bilo jim je priljubljeno opravilo in živa potreba. Ta čas je znamenit po krvavih bojih in viteških dejanjih, a tudi po strašnih silovitostih. Oni pa niso napadali samo Turkov, nego so bili tudi predrzni razbojniki na jadranskem morji, kjer so ostrove zgrabili in jih plenili. Jaz samo spominjam na njihove predrzne in silovite napade in razboje na ostrovih Pago in Krka; a ti primeri niso edini v njihovej zgodovini. Na svojih majhnih ladijah (čajkah) poznaje vse pribrežne pritone (skrivne kote) in zakoulke (krive in tesne ceste), so se le norčevali s težkim benečanskim brodovjem. Vsemo-gočna oni čas vladarica lagun Venecija je imela zavoljo teh predrznih piratov s Turčijo skoro vojno. Turki, kateri so največ od njih trpeli, so namreč poslanca odpravili v ta namen, da benečanskej ljudovladi objavi, da, ako ona teh razbojnikov ne pomiri, pošljejo oni brodovje v jadransko morje. Venecija se je na to obrnila do bečkega (dunajskega) dvora in je prosila, naj bi Uskoke od brega morskoga oddalila. Avstrijski car pa je odgovoril, da ne more izpolniti njene želje, ker bi se lahko zgodilo, da se Uskoki razsrdijo in se odrekó kristijanskej veri, to pa bi bilo tem bolj obžalovati, ker oni stavijo najboljši plot proti prirodnim vragom kristijanstva in jim pregradijo pot k daljemu zavojevanju. To je bil vzrok, da ta mali narod je postal v tako kratkem času silen in strašen.

Predrznost Uskokov je čedalje bolj rastla. Glavna borba se je začela za Klis. Uskoki se nikakor niso mogli pomiriti, ko je poprejšnje njihovo prebivališče zopet padlo pod turško gospodstvo. Leta 1596. se je Janezu Albertu posrečilo, da je s pogumnim nepričakovanim napadom zopet osvojil mesto in trdnjavo. On je prišel na 16 ladijah s 500 ljudmi s tako silo, da se je v kratkem času udala posadka, in Ibrahim-Aga s svojimi Turki bil je primoran mesto zapustiti. Razumeva se lahko, da je ta predrznost izbudila v Carigradu strašno jezo, in bosniški paša je dobil povelje, da mora na vsaki način Klis nazaj dobiti. On pride z neštevilnimi silami, in res, po hudem uporu je bilo mesto vzeto. Al Uskoki se niso nikako pomirili in so zgrabili mesto Skradin (Scardona) ter vsaki hip so napadali Turke in na Venecijane, kateri sotakrat bili zavezniki Turkov. Blizo otoka Paga so v boji vzeli benečansko galero, in umorili vso njeno posadko, pa neprenehoma napadali zdaj benečanska posestva, zdaj Turčijo. Vsled tega se je Venecija z resnobno ugrozo do avstrijskega nadvojvoda Ferdinanda obrnila, tako da je bil primoran preseliti to neukrotljivo pleme z morskoga brega v notranje kraje, namreč v Krajno (1615. leta). (Dal. prih.)

Jugoslavensko slovstvo.

* *Vošilna knjižica ali vošilni listi za novo leto, godeve in rojstne dneve.* Slovenski mladini v porabo spisal Ivan Tomšič, učitelj na c. kr. vadnici v Ljubljani. Založil Janez Giontini, bukvar v Ljubljani. Cena 20 soldov.

Vsak učitelj, pa tudi vsak drug, kdor ima z mladino opraviti, že davno čuti potrebo take slovenske knjižice, ki nam jo je spisal gosp. Ivan Tomšič, gotovo eden izmed najmarljiviših in v pisanji najbolj

spretnih učiteljev naših. Okoli 100 pisem nam za izgled podaja ta knjižica, različnim razmeram in različni starosti primerjenih. „Venček za vezilna darila“, ki ga imamo že v 2. natisu, obsega le vošilne pesmice, Tomšičeva „Vošilna knjižica“ pa, kakor naslov kaže, vošilna pisma v prosti besedi. Cena — 20 krajc. — je tako nizka, da si bo gotovo vsak, kdor se je dozda s sestavljanjem godovnih pisem mučil, kar brž omislil to knjižico.

* „Pravnik“, list za pravo- i državoslovje, v hrvaškem jeziku začne v vojniškem Sisku z letošnjim letom izhajati in bode 15. in 28. vsakega meseca na polni pôli v obliki „Vienca“ na svetlo hodil. Izdavatelj in vrednik mu je velecenjeni dr. Milan Makanec. — „Pravnik“ — piše gosp. izdavatelj in vrednik — nije list „stanovite“ političke stranke, več je odprt vsakomu, koji štuje znanost, istinu i pravo“. Cena mu je s poštnino vred za celo leto 6 gld., za pol leta 3 gld., za četrt leta 1 gold. 50 kr. Naročnina se pošilja na administracijo „Pravnika“ v vojniški Sisek. Najcenejše se pošilja naročnina po poštnih napotnicah.

O zadevah slovenske Matice.

Poziv.

Slovenske Matice odbor je v XVIII. skupščini sklenil, med drugimi knjigami za 1871. leto na svetlo dati „Letopis“, v kateri se pred vsemi vzemó znanstveni, potem tudi leposlovni, podučni in zabavni spisi. — Vsled tega sklepa se toraj slovenski pisatelji vljudno vabijo, prav jedernatih spisov za prihodnji „Letopis“ poslati odboru do konca meseca marta 1871. leta.

Pri tej priliki prosimo tudi g. g. slovenske profesorje, naj blagovolé svoje mnenje izreči o g. Trstenjakovem predlogu: „naj Matica na svetlo dá šolske knjige ter odboru naznaniti knjige, ktere, in vrsto, po kateri naj se izdadé in način, po katerem naj se sestavijo.

V Ljubljani 1. januarija 1871.

Dr. E. H. Costa, predsednik.
Anton Lézar, odbornik.

Mnogovrstne novice.

* *Zima s tolikim snegom kakor letos se že dolgo ne pomni.* Iz mnogih dežel se slišijo žalostne novice, da so cele hiše v sneg zakopane, ceste zaprte, in da ljudje mraza konec jemljejo. Celó žalostna dogodba se sliši iz Moravskega. Sveti večer sta se dva brata po železnici peljala domú v Kinice. Z železnice stopivši sta imela še eno uro hodá do svojega doma. Medpotjo, ko sta v hudem mrazu gazila sneg, je eden bratov, mraza ves trd, hotel nekoliko spočiti se. Drugi brat, ki je sprevidel nevarnost počivanja v hudem snegu in mrazu, vzame onemoglega brata šuporamo in ga nese — al prinesel je revčeka zmrznjenega svojim starišem.

* *Lepa novodôbna ravnopravnost!* Iz nekega okraja v doljni Avstriji se piše „Vaterl.“, da 500 judov in 500 luteranov imajo vsak po enega zastopnika svoje vere v okrajnem šolskem svetu, 50.000 do 80.000 katoličanov pa tudi enega!! Ni tedaj čuda, da v tacih okoliščinah zeló nasprotujejo novim šolskim postavam.

Dopisi.

V Gorici 1. jan. — Tudi letos dr. Lavrič predava na tukajšnji gimnaziji deklamatoriko po 2 uri na teden. Okoli 20 učencev iz gimnazije, realke in uč-

teljske pripravnišnice se vdeležuje teh važnih vaj, ki nimajo upliva samo na čisto izrekanje, temuč tudi na vedenje tukajšnje učeče se mladine. V Gorici je med dijaki koj videti, kdo izmed njih ima talent za deklamacije, kajti dr. Lavrič svoje učence ob enem uči, kako imajo stopiti pred omikano društvo in se ondi vèsti. — Tudi bogoslovci tukajšnjega semenišča so se lotili umetnega deklamovanja. Prav tako! Duhovni imajo biti dobri govorniki in razširjati čut za lepoto med ljudstvom. Zapisujemo si ta lep napredek naših bogoslovcev.

Pri sv. Pavlu v Savinski dolini 27. grudna. — Ker vas drage „Novice“ že več let zvesto prebiram pa vam tudi včasih rad kaj pišem iz našega okraja, naj vam zdaj, ko leto 1870. h koncu gré, naznanim, da nam gospodarjem ni kaj dobro pri srcu, kajti rži in ječmena nismo nič, pšenice pa manj od lani pridelali, krompirja nam je pol segnjilo, repe in korenja malo, tudi vina malo, pa še ta je „čviček Matiček“; al, hvala Bogu, sočivja in sadja smo pridelali, da že zdavno ne toliko; slame imamo malo, sená in otave pa so zavoljo preobilega dežja zelo blatne; tudi stelje so ljudje le malo in mokre pospravili; tako utegne živina pri ceni jenjati. Sneg in mraz hudo pritiskata; na sveti dan smo imeli mraza 22 stopinj. In spet je težava velika, davek vkup spraviti. Od leta do leta čaka kmet, kdaj bode bolje na svetu; ali leto za letom preide, kmetu pa ne kaže nič bolje.

Blaž Winter.

Vransko na Staj. (*Národna naša čitalnica*) ima 8. januarija 1871. leta občni zbor s sledečim načrtom: 1. Govor; 2. sporočilo tajnikovo; 3. račun za drugo čitalničino leto; 4. volitev odbora in predsednika; 5. nasveti posamesnih udov. Začetek ob 5. uri zvečer. Vsi čitalničarji se vljudno vabijo tega zbora se vdeležiti.

Odbor.

Iz Senožeč 26. dec. — 0 — Vže 5 dni nas huda zima tare, in naš siloviti Gabrk je tudi letos svojo žrtev tirjal. 22. dne t. m. smo enega Podnanosca komaj k življenju obudili; ponoči od 23. na 24. dne t. m. je pa bilo več ljudi v smrtni nevarnosti. Mnogo popotnikov iz Trsta prišlih se je brez hudih nasledkov, več družih pa s tem zmrznjenja rešilo, da le nohte z rok zgubijo. Le Andreju Čekadu, 26 let staremu mladenču iz Cerknice, in Tonetu Zakrajšeku, 18 let staremu iz Povzela pri Laščah, je bila osoda nemila, kajti od 7. ure zvečer do 8. ure drugoga dne zjutraj sta v hudem mrazu sè svojimi 4 konji vred na silovitem Gabrku prenočevala. Ko so 24. dne zjutraj naši korenjaški fantje zvedeli to strašno nesrečo, jih ni ne mraz ne burja niti sneg strašil, da ne bi jim hiteli v lastni nevarnosti na pomoč. Ob 8 $\frac{1}{2}$ uri zjutraj bila sta oba mladenča s konji vred v Senožečah. Čekada je bil ves zmrzel kot rog; vsa pomoč ni ga mogla zbuditi v življenje. Zakrajšek pa, kateri je še nekoliko življenja imel, so vrli fantje z velikim trudom po zdravniških pravilih in pod vodstvom našega župana rešili smrti; njegove roke in noge bile so take — kot rog; brž ko ne bo nesrečni mladenec ob prste na rokah in nogah. Sosedje teh dveh nesrečnih fantov so imenovani večer ta dva ubožca, da sebe rešijo, zadej pustili, pa tukajšnjega krčmarja Mušič-a vže zvečer ob 8. uri prosili, naj zaostala fanta iskat pošlje; a on se ni za to prošnjo nič zmenil, še da bi bil ta dogodek županiji naznanil, ne. To si trije možje iz cerkniške okolice vsaki čas spričati upajo. Da krčmar Mušič ima res neusmiljeno srce, priča tudi to, da je fante, ko so še živega Zakrajška hotli v njegovo hišo nesti, zapodil, in še le potem, ko je zdravnik pri županu pomoči prosil, ga je Mušič v hišo vzel. Naj svet sam sodi to obnašanje Mušičevo! Mušičeva krčma je pa tista krčma, kjer nemčurji vže 5–6 let narodne može

hudo obirajo in lažnjive pritožbe in obrekovanja posebno proti našemu národnemu županu pletejo. Krčmar Mušič je bil pred nekoliko leti šintarjev hlapec na Frnetiču, a sedaj vže, komaj da katero besedo „tajč“ pohrusta, nasprotuje narodnim činom z glavo kimaje nemčurskim ekspektoracijam; je pa tudi Demšcherjev svak.

Iz Kamnika 1. jan. — Vsacega domoljuba mora v srce veseliti veselo gibanje naše čitalnice. Na sv. Štefana večer je bila „beseda“ in po besedi občni zbor. Predstavljal se je vesela igra „Gospod Čapek“, ki se sme prejšnjim igram vredna vvrstiti; gospodičine in gospodje bili so vsak na svojem mestu. Dasiravno je strašno snežilo, vendar se je čitalničina dvorana lepo napolnila. Po dokončani igri je bil občni zbor. Namesto dosedanega predsednika gosp. J. Debevca, ki se je odpovedal predsedništvu, je bil enoglasno izvoljen gosp. J. Murnik, trgovec. Iz blagajnikovega poročila se je razvidelo, da je imela čitalnica preteklo leto 600 gold. 55 kr. dohodkov, 590 gold. 24 kr. pa stroškov, — iz tajnikovega poročila pa, da je bilo 14 „besed“, med njimi 7 glediščinih iger, in sicer te-le: 1. „Županova Micika“, 2. „To sem bil jaz“, 3. „Bob iz Kranja“, 4. „Veseli dan“ ali „Matiček se ženi“, 5. „Lahkoumna Emica“, 6. „Jamska Ivanka“ in 7. „Gospod Čapek“. — Le tako naprej vrli Kamničanje; mati „Slovenija“ Vas je gotovo vesela. Hvala vam, pa tudi čitalničinemu odboru za neutrudljivo njegovo delovanje.

Iz Ljubljane. (*Iz obravnav dež. šolskega sveta 29. decembra*), v kterega je prvokrat prišel novoimenovani šolski svetnik prof. Šolar, povzamemo le nekatere važnejše reči. — O pritožbi mnogih občin zoper ukaz, da v Zagorji poleg Save morajo novo šolo zidati, je bilo po vsestranskem prevdarku sklenjeno, naj okrajni šolski svet poroča, kdaj za gotovo bi se móglo že dolgo odlašano zidanje novega poslopja pričeti, in ali ne bi pomagalo eno drugemu, da cerkev in šola se začnete ob enem zidati, da ne bi šola v nevarnost prišla zgubiti patronovega doneska. — Ker vsled ministerkega dopisa se popotnina okrajnim šolskim svetnikom, kedar k sejam zunaj svojega stanovališča potujejo, iz državnega zaklada ne more plačevati, deželni zaklad za leto 1871. pa tudi za te stroške ni nič odločil, je deželni šolski svet za zdaj tega mnenja, da večidel premožni gospodje od knezoškofijstva in deželnega odbora v to častno službo izvoljeni ne bodo za male stroške potovanja, vsak mesec le enkrat, odškodnine zahtevali, manj premožnim učiteljem pa naj bi se popotnina po kaki remuneraciji odškodovala. — Zarad zeló potrebne ločitve deklét od fantov v glavni šoli v Kranji ondašnji okrajni šolski svet dobi nalog, naj po zaslišanju mestnega odbora in krajnega šolskega sveta resno prevdari in potem poroča, kako bi se dobili pripomočki za napravo dekliške ljudske šole vsaj 3. in 4. razreda. — Šola v Branici na meji kranjski, tržaški in goriški je bila izročena goriškemu deželnemu šolskemu svetu. — Šoli v Razdrtem se je dovolila podpora iz šolskega zaklada s 50 gold. tudi za leto 1871. — Na vprašanje ministerstva, kako naj se pri preskušnjah srednjih šol razvrstuje (klasificira) napredek učencev, je bila pretresena tista zdaj vpeljana megljena „notenscala“, naposled pa tudi sklenjeno, naj se ministerstvu želja izreče, da se zopet vpeljejo kalkuli po dobri stari navadi, ko je brez tolmača vsak vedel, kaj pomeni „prav dobro“, „dobro“, „srednje“, „slabo“, zdaj pa učitelji sami še potrebujejo „Notenscale“.

— (*Iz seje trgovske in obrtnijske zbornice 19. dec.*) Po sporočilu tajnikovem o delovanju zbornične pisarne po zadnji seji je pritrdila zbornica predsednikovem pred-

logu, naj se poteza za to, da se železnica napravi iz Loke v Trst. — Odsekovo sporočilo o pravih penzijskih za one, ki so v službi pri zbornici, in o proračunu za leto 1871. se je po želji tajnikovi izročilo novo izvoljenemu odseku v pregled in poročevanje v prihodnji seji. — Na vprašanje ministerstva: ali ne bi po nasvetu kupčijske zbornice v Hebu (Egger) na Českem bilo prav, da se v zbornicah kupčijskih in obrtnijskih napravi poseben odsek za zadeve kmetijstva, je zbornica proti nasvetu odborovemu po predlogu g. Horaka sklenila odgovor ministerstvu, da tacega odbora ni treba, ker kmetijske družbe s svojimi podružnicami dobro zastopajo kmetijske zadeve, in ker bi osnova posebnega odbora v zbornici kupč. le kmetovalcem novih davkov napravljal. — Obveljal pa je dotičnega odbora predlog, naj se zbornica potegne za to, da se odpravijo zapreke, ktere napravlja južna železnica pri vožnih listih, s katerimi le sama sebi dela dobro kupčijo. Sklenila se je tudi prošnja, naj bi tržne dni iz Lesec v Ljubljano poseben železničen vlak tako zgodaj šel, da bi ljudje svoje posle lahko do 2 popoldne opravili.

— (Pogled v ljubljansko bolnišnico, norišnico, porodnišnico in najdenišnico v letu 1870.) S došteti ostalimi od 1869. leta bilo je lansko leto bolnikov z notranjimi boleznimi: moških 557, žensk 304, skupaj 861, katerih se je ozdravilo 490, umrlo 170, neozdravljenih odšlo 74, v drug razdelek bolnišnice preneslo 39, konec leta še ostalo 88; — bolnikov z vnanjimi boleznimi bilo je: moških 689, žensk 463, skupaj 1154, katerih se je ozdravilo 814, umrlo 52, neozdravljenih izpustilo 100, v drug razdelek preneslo 33, konec leta še ostalo 155; — norcev je bilo 114, to je, od leta 1869 ostalih 52, novih 62; ozdravilo se jih je 31, umrlo 18, neozdravljenih izpustilo 11, v drug razdelek bolnišnice preneslo 5; konec leta še ostalo 49. Žensk je porodilo v porodnišnici 389, od leta 1869. ostalih 39, leta 1870. prišlih 350, izmed teh jih je umrlo 8, konec leta še ostalo 35. Najdencev (nezakonskih otrok ali tako imenovanih „špitalarjev“) je z došteti ostalimi 31, od leta 1869. ostalimi v ljubljanski najdenišnici bilo skupaj 315, in sicer fantičev 156, punček 159, — od teh se jih je lastnim starišem izročilo 40, na kmete dalo 151, umrlo 81, mrtvih na svet prišlo 15; — na kmetih pa je na deželne stroške v reji bilo 1124, in sicer fantičev 544, punček 580, od katerih je po dokončanem 10. letu iz deželne oskrbe stopilo 29, lastnim starišem izročilo 33, umrlo 66, — konec leta 1870. jih je tedaj v deželni reji še ostalo 996, in sicer fantičev 486, punček pa 510.

— (Občni zbor „Sokola“) 29. decembra bil je znamenit tudi zato, ker so vsi pričujoči društveniki v svojih govorih pripoznali potrebo, da se z vso silo mora gojiti telovadba, ki se je v preteklih dveh letih preveč zanemarjala zavoljo pomanjkanja dobro in po najnovejših pravih skušenega učitelja. Da se ta cilj in konec doseže, izvolil si je odbor za društvenega učitelja Čeha gosp. J. Vesely-a, ki je izvrstno izurjen v telovadbi, borjenji in še drugih telesnih vajah. On je bil nekaj časa učitelj praškega „Sokola“ in je pisatelj o telovadnih stvaréh vojaškemu listu „Žižka“. Nadjati se je toraj, da se društvo po njem krepko povzdigne. — Zbor je tudi pritrtil predlogu odborovemu, da se za naprej društveniki delé v podporne in delalne, in da delalni plačujejo le polovico dosedanjega letnega doneska. S tem je društvo gotovo vstreglo želji mladine, ki ima veselje do telovadbe, kateri pa je bil letni donesek previsok. V kratkem naznani društvo začetek nove telovadne šole. — Denarni stan je vsled blagodušnih daril prerano mu umrlih domorodcev jako

dober; zato bo društvo tudi v stanu skrbeti za različne zabave. — Dalje je odbor dobil nálog, delati na to, da se postavi umrlim bratom spodoben kamniten spominek na pokopališču ljubljanskem. — Volitev staroste se je po odpovedi gg. J. Debevca in Grassellija odložila za prihodnji občni zbor; za staroste namestnika bil je izvoljen gosp. J. Murnik, za odbornike pa gg. Fr. Ravnikar, dr. K. Bleiweis, Ivan Tisen, Franjo Drenik, Črny, Srečko Nolli in Peregrin Kajzel. Kakor vsem slovenskim društvom, tako tudi „Sokolu“ kličemo veseli „Naprej“.

Sokolov odbor je v prvi seji 2. dan t. m. si izvolil za tajnika g. dr. K. Bleiweisa, za blagajnika g. Fr. Ravnikarja in za orodarja g. Ivana Tisena. Odločili so se učni dnevi za družbenike in sklenilo se je tudi vže prihodnjo nedeljo začeti z nedeljsko šolo za rokodelske učence in pomočnike. — V četrtek zvečer napravi „Sokol“ veselico v Tavčarjevi gostilnici, pri kateri se bo vrstilo petje z deklamacijami, berilom in sviranjem godbe vojaške.

— (Čitalnica) je z veselico poslednji večer tega leta jako vstregla obilo zbranemu občinstvu. „Konec delo hvali“ glasi se národna prislovica, in res sta v pevskem razdelku posebno veseli osmospev „življenje na kmetih“ in šaljivi moški zbor „laška salata“ sijajno kazala, kako izvrstne pevske moči ima čitalnica naša, — pikantno humoristično berilo Fr. Ravnikarja in burka Jul. Šusteršičeva pa zdravo izvornost šaljive slovenske muze. Vsak je pozabil mnogo britkih ur starega leta in veselega srca pozdravljaj mlado leto.

— (Deseta slovenska predstava dram. društva) bo v nedeljo 8. januarija v deželnem gledališču. Igrala se bode nova, jako šaljiva burka s petjem „Strah v kuhinji“, potem velika komična scena s petjem „Faust in Margareta“ in konečno se bode ponavljala prijetna opereta „Skrivnost ljubezni“, ktera se je prvokrat jako prikupila občinstvu. Posebno v muzikalnem oziru bode tedaj prav zanimiv ta večer. Sedeži se bodo dobivali, kakor po navadi. Nadejamo se, da tudi v novem letu občinstvo ostane tako prijazno prizadevam dramatičnega društva, kakor je bilo v preteklem in da veseli pustni čas ne bode škode delal slovenski Taliji.

— (Vabilo gospodom družbenikom „Slovenije“) v občni zbor 6. dne januarija 1871. leta. Vrsta razprav: 1. Nagovor predsednikov. 2. Poročilo tajnikovo. 3. Volitev novega odbora. 4. Razprava o sledečih zadevah: a) ali društvo „Slovenija“ pritrđi programu jugoslovanskemu, razglašenemu 1. decembra 1870. l. v Ljubljani? b) ali društvo „Slovenija“ odobri adresu deželnega zbora kranjskega 30. avgusta 1870? 5. Nasvêt o napravi kmetijskih in rokodelskih pripomočnih blagajnic po deželi na Kranjskem. 6. Predlogi posamesnih družbenikov. — Zbor je v čitalnični dvorani in se začne ob 6. uri zvečer. Vse gosp. družbenike vljudno vabi

odbor.

— (O shodu južnih Slavenov 1. dec.) so národni šišmiši celó govorili javno v svojem konšt. društvu, da so to reč Slovenci dogovorili z nekimi prišlimi „na pol Turki“. Svet res občuduje toliko „modrost“ pri naših nasprotnikih in naše društvo „Slovenija“ jim menda ne bo odgovora dolžno ostalo.

— (Čast. gospodom naročnikom „Verteca“) naznanjam, da prvi list mojega ilustriranega časnika zaradi neugodnih okolnosti izide najpozneje 12. dne t. m., potem pa lepo redno 1. dne vsacega meseca, kakor je bilo to že naznanjeno. Prosim tedaj potrpljenja.

Ivan Tomšič,
izdajatelj in vrednik „Verteca“.

— (Opomin.) Kdor hoče tudi za 1871. leto ostati ud sv. Mohorja družbe ali na novo pristopiti k njej,

naj se podviza, da donesek, ki znaša samo 1 gold., plača saj do konca marcija 1871. leta.

Anton Lésar,
predstojnik za ljubljansko dekanijo.

— (*Prijazen opomin.*) Ker se ravno sklepajo računski dohodkov in stroškov dramatičnega društva, podpisani odbor vljudno vabi vse tiste zunanje p. n. č. g. družabnike, ki še niso odrajtali podpornega doneska za leto 1870., da blagovolé to storiti v kratkem, da ne bode nobenih zadržkov. Odbor dram. društva.

Novičar iz domačih in ptujih dežel.

Iz Dunaja. Leto 1870. je slovó vzelo in nastopilo je mlado leto 1871. Pogled v minulo leto kaže nam le žalostne razmere. Med Francozi in Nemci vnel se je boj, od kterege se z grozo obrača človečanstvo, ker tako krvoločnega že davno ne pomni svet. Kdaj mu bode konec, to sam Bog vé. Oholi Nemeč noče zapustiti bojišča, dokler francoski državi ne ugrabi Alzacije in Lotaringe, — francoski narod pa kaže na bojišču tako sijajno domoljubje in toliko žrtovanja, da je podobna, da ne odjenja pred, dokler s tal svojih ne zapodí grabeža Nemca. — Da narod nemški hrepení po zedinjenji, kdo mu bi to za zeló vzela, al drugo vprašanje je: ali bo tega edinstva pod silo „nemškega cesarja“ tako vesel, kakor je francoski narod tega vesel, da se je znebil cesarja Napoleona? — Italijanska vlada si je osvojila papeževo deželo, a nobena vlada ni tega branila; ko pa je ruska vlada se odpovedala sramotni pogodbi, so diplomati o tem brž videli nevarnost Turčiji. Tako je diplomacija evropska preteklo leto res v vsem bila bolj turška kakor krščanska. — Nič bolj veselega pa tudi ne nahajamo v domači naši državi. Novo ministerstvo je „sprave“ med narodi iskalo, pa je ni našlo; odpovedalo se je zatega del svojemu poslu, pa družega ministerstva še zmirom ni, zato ne, ker si nobeden ne upa kos biti velikim vprašanjem avstrijsko-ogerske države. To je zeló mršavi stan, ki ga je zapustilo preteklo leto, — naj bi srečnejše bilo mlado leto! Al težka naloga nam dojde, rešiti toliko zeló zamotanih vprašanj.

— (Prememba vojne postave z ozirom na bogoslovce). Vsled reskripta državnega vojnega ministerstva od 13. decembra 1870. leta je ministerski svet sklenil, da se v instrukciji za izvrševanje vojne postave razdelka a) in b) §. 41. premenita tako-le: a) Tisti mladenči, ktere je škof vzela v bogoslovsko seminističe in se bogoslovja učijo, b) in taki, ki so stopili v kak samostan (klošter) in se že bogoslovja učijo ali so se ga začeli učiti tisto leto, ko so asentirani bili, smejo bogoslovske študije začeti ali pa nadaljevati.

— Gledé na jedinstvo južnih Slavenov se je zbrala tukaj o božiču naša slavenska mladina v rodoljubni vzajemni shod in vsi so se navdušeno izrekli za čvrsto jedinstvo južnih rodov. To je priča, da se ta misel vedno dalje in dalje širi in v narodu samem vkoreninja: da pa je ta misel zdrava in velike pomembe, priča nam tudi to, da so narodni nasprotniki vsi prepadeni in o njej le burke vganjati vedó ali pa se sprehajati v surrovih napadih. „Hrvatske“ 1. list se od togote peni na ljubljansko izjavo in se celó drzne vprašati: kdo je „pooblastil“ koga v to! A mi prašamo „Hrvatsko“: kdo je njo pooblastil interpelovati rodoljube o programu decemborskem?

Iz Tirolov. — Presvitli cesar, bivaje božične praznike pri nas, je naši deželi podelil imeniten dar. Federalistična večina deželnega tirolskega zbora je nam-

reč 23. oktobra 1869. leta, nanašaje se na starodavni deželni zakon in vklub hudemu nasprotovanju tadanjega c. k. deželnega glavarja sklenila postavo o deželni brambi, v kateri se §. 4. tako-le glasi: „deželni strelci gredó le takrat na vojsko zunaj dežele, če dežela sama (Tirole in Vorarlberg) domá ni v nobeni nevarnosti in če deželni zbor v to dovoli“. Dozdaj se tej postavi ni posrečilo, da bi je bil cesar potrdil, zdaj pa jo je. To dela v Tirolih veliko veselja, da jim je obveljala stara pravica, — nemški „ustavoverneži“ pa se tako togotijo o tej Tirolcem potrjeni postavi, da so vsi iz sebe, bojé se za vsako „svetinjo“, ktera odpade decemborski ustavi. Mi pa iz stališča federalizma, ki edini more Avstrijo pomiriti, se radujemo, da se je Tirolcem, ki so za brambo Avstrije že več krvi prelili kakor vsi predniki dandanašnjih ustavovercev skupaj, dalo kar je njihova starodavna pravica, ker to cesarjevo djanje je veselo znamenje, da se v Avstriji začnó pripoznavati zgodovinske posebnosti posamesnih dežel.

Ogersko. Iz Pešta. — 10. dne t. m. se začne zborovanje delegacij.

Iz francosko-pruskega bojišča. Nemški armadi ne gré nič po sreči pred Parizom. Kar je bistroumni in pogumni francoski vojskovodja Gambetta poveljstvo v svoje roke vzela, gré vse drugač. Vse delovanje različnih francoskih armad je skupno zdaj proti Parizu obrnjeno, armada podpira armado, kadar je na kateri nemškega sovražnika več, in tako druga pomaga drugi. To skupno delovanje sili nemško armado, da nikjer ne more naprej predreti, ker se more zdaj na tej, zdaj na uni strani braniti, in ker mora zdaj na to stran kreniti, zdaj na drugo, zgubiva moči tako, da nikjer ne more z veliko silo francoske armade napasti. Vrh tega pa trpi še strašno zimo. Ako bi nemška vojska zdaj ne bila zgolj roparska vojska, ki Francozom po vsej sili hoče odtrgati dežel, že davno bi se bila morala vrniti nazaj in konec storiti grozovitemu klanju. Po najnovejših novicah Nemcem huda poje; začeli so sicer bombe metati na 3 pariške trdnjave, a brez vspeha. Garibaldi je francoski vojski velik pomočnik; Trochu pa ravnokar v nekem razglasu pravi, da še le marca meseca se začne pravi boj, na katerem se bode nemška glorijska razbila.

Iz Španskega. — Mogočni maršal Prim, ki je na Španskem prekucije in kralje delal, je umrl, če je res, kar danes časniki naznanjajo. 27. dne dec. so na poti domú na-nj strelili, in rane, ki se izprva niso videle nevarne, so vendar naposled bile smrtne. Tudi Prim je bil, ki je razrušil kraljici Izabeli prestol španski in zdaj sina Amadeja posadil na njeno mesto. Novi kralj je ravno na poti na Španjo, — s pobitim srcem se bode menda vsedel na tron, ki mu od danes do jutri ni varen, ker brž ko ne republikanska stranka, odkar na Francoskem vlada republika (ljudo-vlada), od dne do dne močnejša prihaja. Prim pa, ki je po vseh španskih prekucijah imel roko vmes, je zdaj skupil, kar je iskal.

Listnica vredništva. Gosp. ? v S: Danes nikakor ni bilo mogoče; drugi pot gotovo.

Loterijne srečke:

v Gradcu	} 31. dec. 1870:	15.	46.	1.	85.	4.
na Dunaji		76.	12.	71.	20.	60.

Prihodnje srečkanje v Gradcu in na Dunaji 14. januarija.

Kursi na Dunaji 2. januarija

5% metaliki 56 fl. — kr.	Ažijo srebra 121 fl. — kr.
Narodno posojilo 65 fl. 40 kr.	Napoleondori 9 fl. 97 kr.